

Lefkoşa Sizi Çağırıyor...

Hrisaliniotisa Mahallesi

Yaş
14-16

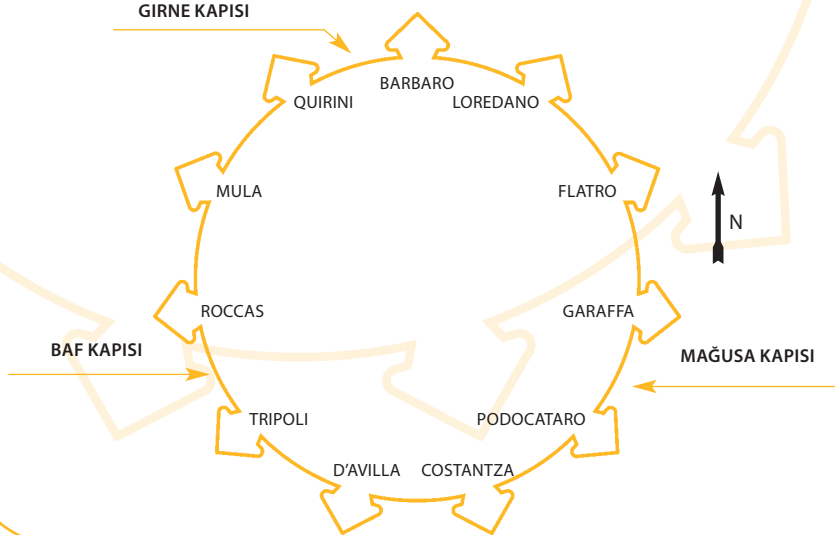

Başlama Noktası

Değerli dostlar,

Sizinle tanıştığımızdan dolayı çok heyecanlıyız! Ellerinizde LEFKOŞA SİZİ ÇAĞIRIYOR serisinin ilk dört kitapçığından birincisini tutuyorsunuz. Lefkoşa Surları içindeki belirli bölgeleri aşağıdaki aktiviteleri takip ederek, okuyarak, keşfederek ve öğrenerek eğlenelim.

- Arabahmet Mahallesi
- Girne Kapısı
- Hrisaliniotisa Mahallesi
- Baf Kapısı

Bu kitapçık fikri nasıl ortaya çıktı?

Her şey, Lefkoşa İmar Planı'nın (bu planın ne olduğunu öğrenmek için kitapçığı yan çevirin) Lefkoşa Surları içindeki bazı çok güzel ve önemli alanları yenilemesiyle başladı.

Bu yenilenen alanları tanımanıza yardımcı olmak için Tarihsel Diyalog ve Araştırma Derneği sizlere, öğretmenlerinize ve anne-babalarınıza kullanışlı ve yaratıcı eğitim materyalleri seti hazırlama konusunda işbirliği yapmak üzere, Lefkoşa'yı ikiye bölen hattın iki tarafından bir grup ilk ve orta öğretim öğretmenlerini bir araya getirmeye karar verdi.

Bugün
Hrisaliniotisa Mahallesi
keşfedeceğiz

Başlama Noktası

Hrisaliniotisa Mahallesi - Mağusa Kapısı'nın Önünde

Günümüz tarihçilerine göre Hrisaliniotisa Mahallesi Lefkoşanın en ilginç tarihi mahallelerinden biridir, 18. yy dan itibaren Burjuva mimarisi örneklerinin en önemlilerinden biri belkide en önemlisidir. Haydi neden böyle olduğunu bulalım! Tabii bunun için bazı tarihi kaynaklara başvurmamız gerekir (metinler, haritalar, fotoğraflar, resimler, binalar).

Eski tarihlerde Tahtakala Sokağı olarak bilinen ve Taht el Kala camisine uzanan Mağusa Sokağında Mağusa Kapısı'nın Guiliani önünde duruyoruz ve aşağıdaki yerleri ziyaret edeceğiz :

- Eski Pazar (1)
- Tahtakale Camisi ve Kur'an Kursu (2)
- Hrisaliniotisa Kilisesi (3)
- Axiothea/ Tufekçi Evi (4)
- Hrisaliniotisa El Sanatları Merkezi (5)

Resim 1

Aktivite 1

Hrisaliniotisa Mahallesi - Tahtakale /Mağusa Sokağı

1.1. Aşağıdaki ipucu yardımıyla Eski Pazar'ı kaplayan bölgeyi bulun. Bölgeleri harita üzerinde işaretleyin (sayfa 3.).

"Tahtakale sokağı Mağusa Kapısı'ndan pazara dek uzanırdı. Bu sokak Lefkoşa'nın en önemli yollarından ikincisiydi ve kentin merkez girişiydi.

Tahtakala boyunca üzerinde birkaç köprü olan ve kurumuş Pidas dereyatağı uzanır. Bu bölgede küçük sokaklardan oluşan bir labirent oluşturan 23 pazar vardı" (Seyyah L. Salvadore'nin sözleri. 18731)¹.

1.2. Tahtakala / Mağusa Sokağı'ndan Tahtakale Camisi'ne yürüelim.

1.3. Çevrenize bakın. Camiye giderken neler gördüğünüzü kısaca anlatın.

1.4. Bu bölgede sokağın eskiden Lefkoşa'da ticaretin en yoğun olduğu sokaklardan birisi olduğunu gösteren herhangi bir şey görebiliyor musunuz?

Camiye doğru yürümeye devam edin. Cami'nin minaresi yolunuzu bulmanıza yardımcı olacaktır.

Aktivite 2

Hrisaliniotisa Mahallesi - Tahtakale Camisi ve Kuran Kursu

1. Durak

“Tahtakale” “Kalenin altında” (Mağusa Kapısına yakın olan kale) anlamına

gelen “Taht-el-kale” tümcesinin bozulmuş şeklidir. Tahtakale Camisi Osmanlı mimarisini yansıtan tarihi bir yapıdır. Dikdörtgen şeklinde olan binanın iç kısmında birbirine paralel kemerler olup çift eğimli bir damı vardır.

Önceleri caminin önünde bir çeşme, mezarlık ve ilk hocası 1594 de atanan bir de “ Tahtakale Küçükler”/ Kur'an Kursu vardı. Bugünkü cami ve okul 1826 da Osmanlı valisi Es-Seyid Mehmet Ağa tarafından yapıldı. Minare ise 1936 yılında çatladığından dolayı 1948 de yeniden yapıldı.

(Lefkoşa Master Planı, Surlar İçindeki Lefkoşa: Tarihi ve Kültürel Yerleri için bir Rehber, s.69, Tuncer Bağışkan, Kıbrısta Osmanlı-Türk Anıtları, Lefkoşa 2005 sayfa 102-103)

2.1. Tahtakale camiini, minaresini ve Kuran Kursu binasını bulduğunuz zaman, bu yapıları gözlemleyiniz ve işlevleri hakkına düşününüz.

Bina	İşlev	Mimari Özellikler
Cami		
Minaret		
Kuran Kursu		

2.2. Cami'nin varlığı bize eski dönemlerde Lefkoşa'nın halkı hakkında neler söylüyor?

2.3. Cami'nin bulunduğu bloğun etrafında yürüyün (Cami'nin sağındaki sokağı izleyin ve şu anda bulunduğunuz noktaya geri gelin).

Bugünkü binada ne gibi değişiklikler görüyorsunuz?
Bugün burada yaşamak ister miydiniz? Açıklayın:

Aktivite 3

Hrisaliniotisa Mahallesi - Ermou Sokağı

2. Durak

Haritanıza bakın (sayfa 3) ve Ermou Sokağı'na doğru yürüyün. Eski zamanlarda (1912 ye kadar) Ermou Sokağı kumaş üretenler ve satanlar sokağı anlamına gelen Manifatura Sokağı olarak bilinmekteydi.

Çevrenize bakın ve bölgede hala aktif olan bazı meslekleri isimlendirin. Aşağıdaki ipucunun yardımıyla eskiden bölgenin nasıl olduğunu hayal edin ve bir zamanlar bölgede iyi iş yapan ama şimdi artık gözden düşen meslekleri tahmin edin. Sonuçları aşağıdaki şekilde yazın.

3.1. Neler değişti ve neler aynı kaldı?

İpucu "Her meslek grubu ("esnaf") ve her uzman teknisyen o meslek grubunun ismini taşıyan sokakta bulunurdu. Örneđin bronz ve demirciler sokağı, kuyumcular sokağı, ayakkabıcılar sokağı vb. Dükkânların önü ise tahta veya tenekeden yapılmış "tourades" ile kaplanırdı.

(Αγνή Μ. Μιχαηλίδη, Χώρα, η Παλιά Λευκωσία, Λευκωσία 1985, p.20-21).

Günümüz meslekleri

Eski dönem meslekleri

Günümüz meslekleri	Eski dönem meslekleri

Şimdi hareket zamanı.

Haritanızda Hrisaliniotisa Kilisesini işaretleyin. Oraya gitmek için komutları takip edin.

Aktivite 4

Hrisaliniotisa Mahallesi - Hrisaliniotisa Kilisesi

3. Durak

4.1. Aşağıdaki metni dikkatle okuyun ve kilise içerisinde dolaşarak Kilisenin çeşitli bölümlerin bulmaya çalışın. (Kilise'nin ana girişinin binanın batı kanadında olduğunu hatırlayın)

Bulduğunuz bölümlerini altını çiziniz.

"Kilise'nin Bizans (7.-10. yy arasına denk gelen orta Bizans dönemi) olduğu kabul edilir ve 15. yy da yeniden yapıлып genişletilmiştir. 1735 yılında yeniden inşa edilmiş ve o tarihten beridir binada yapılan çalışmalar devam etmiştir.

- İlk yapılan kilisenin küçük bir kubbesi vardı.
- Yuvarlak kemerli iki Bizans türü Şapel Kilise'nin kuzey ve güney taraflarına inşa edilmiştir. Bu büyük bir olasılıkla orta Bizans Döneminde yapılmış ve her iki şapel de daha sonra ana kilise binasına bağlanmıştır.

- Çok daha sonra, Katolik sanatının gotik bir elementi olan, ucu sivri kemerli bir giriş kısmı, ana kilisenin batı kısmına eklenmiş ve biraz daha az sivri hemen hemen yuvarlak kemerli bir başka giriş kısmı ise kuzey şapeline eklenmiştir.
- Daha da sonra yüksek kubbeli bir ön giriş kısmı binaya eklenmiştir.
- Çok sonraları güney şapeline iki kemerli oda ve bu üç kısmın önüne ise bir açık sütunlu pasaj eklenmiştir. Kemerler gotik sütun-başları ile süslenmiştir. Kubbeli ön giriş kısmının önündeki pasaj binaya 20 yy. da eklenmiştir.

binanın batı yanı

Aktivite 4 Devamı

Hrisaliniotisa Mahallesi - Hrisaliniotisa Kilisesi

4.2. Şu ana kadar birbirlerine çok yakın iki farklı dini yapıyı ziyaret ettik, bir cami - Taht-el-Kale camisi ve bir kilise Hrisaliniotisa Kilisesi.

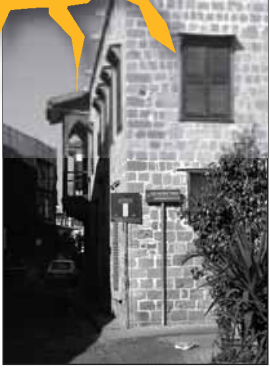
Bu bize bölgede yaşayanlar hakkında neler söylüyor?

Bugünkü durum nedir?

4.3. TahtaKale camisini ve Hrisaliniotisa Kilisesini karşılaştırın. Farklarını ve benzerliklerini düşünün. Grubunuzla tartışın (yapı materyalleri, kısımları, plan ve vb. Nokatalara değinin)

Aktivite 5

Hrisaliniotissa Mahallesi - Tüfekçi/Axiothea Konağı

4. Durak

Yine haritanızı kullanın. Hrisaliniotisa Kilisesi'nden sadece birkaç metre uzakta

Axiothea veya Tüfekçi Konağı vardır.

Axiothea Konağı 18. yy kent mimarisinin en belirgin örneklerinden birisidir. Konağın Hrisaliniotissa Kilisesi'nin zengin bekçisi Hadjilois'e ait olduğuna inanılmaktadır. Π-şeklinde iki katlı bir bina ve kuzey-güney yönelimine sahiptir. Binanın daha önce yayıldığı alan şimdikinden çok daha fazla idi. Ana giriş, binanın doğu yakasındadır ve

iç avluya açılır. Binanın batı kısmından ise avluyu ve avluyu çevreleyen odaları ayıran bir sıra sütundan oluşan, bir tür genişletilmiş bir sundurma vardır. Zemin katta, iyi korunmuş üç hol, iki oda ve iki yardımcı oda bulunurken birinci katta üç hol ve iki oda daha vardır. Konağın önemli bir mimari özelliği ise binanın iç yüzü boyunca uzanan ve kompleks içerisinde iletişimi sağlayan çift-yükseklikli, kemerli "iliakos" veya "loggia"ya (bir tarafı açık kapalı boşluk) sahip olmasıdır.

5.1. Bu binada hangi farklı yapı malzemelerini görebiliyorsunuz?
Bir liste yapınız:

5.2. Evin çevresinde yürüyerek dolaşın. Kaç tane pencere, kapı ve balkon görebiliyorsunuz?

kapı	
balkon	
pencere	

5.3. Elinizdeki fotoğrafı kullanarak yukarıdaki kısımları işaretleyin.
Bu kısma farklı pencereleri çizin:

5.4. Eğer açıksa evi gezin ve iç kısmında sizi neyin etkilediğini tarif edin:

Aktivite 6

Hrisaliniotisa Mahallesi - Hrisaliniotisa El Sanatları Merkezi

5. Durak

Haritanızı
kullanın:

Axiotheas

Sokağını izleyerek Hrisaliniotisa

Sokağına devam edin ve Dimonaktos

Sokağını buluncaya dek Odysseos sokağını takip edin.

6.2. " Bu projenin birincil amacı bütün bölgenin tipik karakterini mahvetmeden bu çok hassas tarihsel bağlam içerisinde çok amaçlı bir ticari aktiviteler merkezi yerleştirmektir"

Bu binalar kompleksini bir bütün olarak ve ayrıca tek tek atölyeleri iyice inceleyin ve proje mimarlarının hedeflerinin hayata geçirilip geçirilmediğini düşünün.

Hrisaliniotisa El Sanatları Merkezi Dimonaktos

Sokağında bulunmaktadır. Burası eski hanlar esas alınarak planlanmış ve merkezi bir bahçe etrafında kümelenmiş sekiz atölyeden oluşmaktadır. Bazı genç sanatçılar merkezin olanaklarını kullanarak geleneksel el sanatları üretmektedirler.

6.1. Hrisaliniotisa El Sanatları Merkezinde bulunan farklı atelyelerin listesini yapın.

6.3. Sizce eski geleneksel binalar restore edilmeli mi yoksa yıkılıp yerlerine yeni binalar mı yapılmalıdır?

6.4. Mahalledeki eski binaların fotoğraflarını çekin ve bir mektup ile birlikte yetkili makamlara göndererek onlardan binaların restorasyonu için harekete geçmelerini isteyin ve bunun sebeplerini açıklayın.

Lefkoşa Sizi Çağırıyor

Tebrikler!

Bu kitapçığın yardımı ile Hrisaliniotisa Mahallesi keşfini tamamladınız. Şimdi bu konuda çok daha fazla şey biliyorsunuz.

Fakat Hrisaliniotisa Mahallesi'nde keşfedebileceğiniz daha pek çok şey va. Onun için aramak, araştırmak ve keşfetmekten vazgeçmeyin.

Yapabilecekleriniz...

- ★ Okul ve kendi arşiviniz için fotoğraflar çekin.
- ★ Daha fazla bilgi ve notlar için web sitesine bakın: www.hisdialresearch.org

En iyi dileklerimizle "Lefkoşa Sizi Çağırıyor" takımı.

Yasal Uyarı:

Bu yayında yansıtılan görüşler tamamen yazarlarına ait olup, Birleşmiş Milletler ve üye devletlerinin, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) veya Amerika Birleşik Devletleri Uluslararası Kalkınma Ajansı'nın (USAID) görüşlerini temsil etmez.

© Bütün telif hakları UNDP-ACT'a aittir.

Editörler: Alev Tuğberk

Hrisaliniotisa Mahallesi kitapçıklarının yazarları: Rena Hoplarou, Zaharoula Malas

'Lefkoşa Sizi Çağırıyor' projesinin yazarları: Marios Epaminondas, Hristina Kaoulla, Koral Özen, Mete Oğuz, Nazife Uçar, Ragıp Öztüccar, Rena Hoplarou, Zaharoula Malas

Danışman: Ahmet Cavit An, Hara Makriyianni

Çevirenler: Hüseyin Çakal, Kiriakos Kiliaris, Kiriakos Pahulides

Proje Koordinatörü: Kiriakos Pahulides

Tasarım: M.A.D.

Fotoğraflar: Cinzia Bernardinello, Gianfabrizio Ladini, Ottavia Carli (Kıbrıs'ta Barış Diyalogları)

Baskı: Kailas Printers & Lithographers Ltd.

Bilgi için: Tarihsel Diyalog ve Araştırma Derneği

Ofis: Ledra Palace Oteli, UN Ara Bölge, Lefkoşa, Kıbrıs

Adres: P.O. Box 11663, Lefkoşa 2081, Kıbrıs

E-mail: hisdialresearch@yahoo.com

Websitesi: <http://www.hisdialresearch.org>

Bu yayın Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı İşbirliği ve Güven İçin Hareket projesinden alınan mali yardımla yayınlanmıştır.

